

УДК 81'28+392.81(477.86)

ЛИЧУК Світлана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мовознавства, Івано-Франківський національний медичний університет, вул. Галицька, 2, Івано-Франківськ, 76000, Україна (svitlanavl@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4508-7368>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.11>

Бібліографічний опис статті: Личук, С. (2022). Репрезентація родових назв на позначення їжі в говірках Покуття. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 50, 82–87, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.11>*

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ РОДОВИХ НАЗВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЇЖІ В ГОВІРКАХ ПОКУТТЯ

Анотація. У статті опрацьовано зібрану автором народну лексику на позначення тематичної групи 'родові назви на позначення їжі', що належить до широко вживаних пластів побутової лексики Покуття. Дослідження репрезентує говірки сіл Стецева і Стецівка, що належать до Снятинської об'єднаної територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області, Україна. Обидва села підпорядковані Стецівській сільській раді. Джерельною базою розвідки стало розмовно-побутове мовлення корінних жителів зазначених говірок. Об'єктом дослідження стали народні діалектні назви на позначення їжі. У межах цієї тематичної групи виділено семми 'продукти харчування' та 'приготовлені продукти харчування', які засвідчують родові назви на позначення «того, що їдять», встановлено тлумачення назв з погляду семантики. **Мета** статті – представити, систематизувати й проаналізувати новий репертуар лексики покутського краю, пов'язаний з приготуванням їжі, фрагментарно навести приклади живого спілкування мешканців говірок. **Методологія** дослідження передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, систематизації, описового та лінгвістичного аналізу. **Наукова новизна** праці зводиться до лексикографічного вивчення загального лексикону говірок та наукового осмислення досліджуваного сегмента діалектної лексики в окремому регіоні (говірці) України. Тут частково представлено результати дослідження з аналізом фактичного матеріалу, характерного для мешканців інших покутських говірок. **Висновки.** Зібраний матеріал становить частину культурної лексики, яка реалізує відомості про побутову культуру покутян. Результати досліджень можуть бути використані в лексикографічній практиці, зокрема в укладанні різного типу словників, зокрема Словника покутських говірок, а також у навчальній роботі, у викладанні навчальних курсів та спецкурсів з лексикології, української діалектології та етнолінгвістики.

Ключові слова: говірка, родова назва їжі, лексична одиниця, номінація, тематична група, лексико-семантична група, диференційна ознака.

LYCHUK Svitlana – Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Linguistics, Ivano-Frankivsk National Medical University, 2, Halytska Str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine (svitlanavl@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4508-7368>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.11>

To cite this article: Lychuk, S. (2022). Rezentatsiia rodovykh nazv na poznachennia yizhi v hovirkakh Pokuttia [Representation of generic names to denote food in the dialects of Pokuttia]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 50, 82–87. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.50.11> [in Ukrainian].*

REPRESENTATION OF GENERIC NAME TO DENOTE FOOD IN THE DIALECTS OF POKUTTIA

Summary. The article deals with the folk vocabulary collected by the author to denote the thematic group 'generic names for food', which belongs to the widely used layers of household vocabulary

© Личук Світлана, 2022

Pokuttia. The study represents dialects of the villages of Stetseva and Stetsivka, which belong to the Sniatyn united territorial community of Kolomyia district of Ivano-Frankivsk region, Ukraine. Both villages are subordinated to the Stetseva village council. The source of intelligence was the colloquial speech of the natives of these dialects. The object of the study was folk dialect names for food. Within this thematic group, the sememes of 'food' and 'cooked food' are identified, which certify generic names to denote "what they eat" and the interpretation of names is established in terms of semantics. The purpose of the article is to present, systematize and analyze a new repertoire of vocabulary of the Pokuttia region, related to cooking and given fragments of live communication of the inhabitants of the dialects. The research methodology involves the use of the following general scientific methods: systematic, systematization, descriptive and linguistic analysis. The scientific novelty of the work is reduced to the lexicographic study of the general lexicon of dialects and the scientific understanding of the studied segment of dialectal vocabulary in a particular region (dialect) of Ukraine. Here are partially presented the results of the study with the analysis of factual material, which is typical for the inhabitants of other Pokuttia dialects. Conclusions. The collected materials are the part of the cultural vocabulary, which implements information about the household culture of the penitents. The results of research can be used in lexicographic practice, in particular in compiling various types of dictionaries, including the Dictionary of Pokuttia dialects, as well as in educational work, in teaching courses and special courses of lexicology, Ukrainian dialectology and ethnolinguistics.

Key words: dialect, generic name of food, lexical unit, nomination, thematic group, lexical-semantic group, differential feature.

Постановка проблеми. Лексика є найрухливішою системою мови, вона відображає процеси, які відбуваються у суспільстві, має інформативне значення. На думку І. Матвіяса, народні говори постійно змінюються, передусім під впливом літературної мови та різноманітних позамовних чинників, об'єкт діалектології можна вважати невичерпним (Матвіяс, 1990, с. 4). Н. Гуйванюк вважає, що лексика в говіркових системах становить шар лексем з «культурним компонентом», у них віддзеркалено реалії культури певного народу, що становлять його самобутність, відрізняють від інших етносів; «українська етнолінгвістика розвивається у тісному зв'язку з діалектологією» (Гуйванюк, 2009, с. 255). Вивчення змін словникового складу як літературної, так і діалектної мови є актуальним у сучасних дослідженнях. Лексика на позначення їжі – невід'ємний складник мовної картини світу. Лексикон віддзеркалює соціально-економічні та культурно-історичні зміни у суспільстві.

Аналіз досліджень і публікацій. У лінгвістичних студіях пріоритетними стали дослідження окремих тематичних або лексико-семантичних груп лексики. Наша стаття репрезентує родові назви на позначення їжі. Ця тематична група лексики стала об'єктом дослідження низки українських мовознавців. Першим систематизованим джерелом про народну їжу є розділ книги відомого українського історика та етнографа середини ХІХ ст.

М. Маркевича «Обычаи, поверья, кухня и напитки малороссиян» (Маркевич, 1860). У другій пол. ХХ ст. Т. Гонтар описує народне харчування українців Карпат (Гонтар, 1979). У другій половині ХХ ст. вийшла праця О. Воропая «Звичаї нашого народу: етнографічний нарис» (Воропай, 1993). Лексику, пов'язану з харчуванням, сьогодні ґрунтовно досліджують учені різних регіонів України. Так, системний аналіз народної кулінарної номенклатури зробили Е. Гоца (на матеріалі закарпатських говірок) (Гоца, 2001), Л. Борис (на матеріалі буковинських говірок) (Борис, 2015), Є. Турчин (на матеріалі східнополіських говірок) (Турчин, 2012), Н. Загнітко (на матеріалі східностепових говірок Донеччини) (Загнітко, 2008) та ін.

Актуальність нашої розвідки зумовлена відсутністю комплексного дослідження тематичної групи (далі – ТГ) 'родові назви на позначення їжі' в покутських говірках. Назви страв ще не були предметом спеціального аналізу, не розглянуто й динамічні процеси в лексиці покутських говірок Стечеви і Стецівки.

Мета дослідження – представити репертуар лексики говірок Стечеви і Стецівки, пов'язаний з приготуванням їжі, систематизувати й проаналізувати зібраний фактичний матеріал. Хронологічні межі дослідження охоплюють ХХ – початок ХХІ ст.

Завдання – з максимально можливою повнотою зібрати і здійснити лексико-семантичний аналіз досліджуваної групи лексики.

Виклад основного матеріалу. Семемі 'продукти харчування' та 'приготовлені продукти харчування' демонструють родові назви на позначення «того, що їдять».

Тематичну групу 'родові назви на позначення їжі' представлено такими однослівними іменниковими та дієслівними номенами: *йї'да* (заг.), *йїжа* (заг.), *'кухн'а* (заг.), *хар'ч* (заг.), *хар'ч'і* (заг.), *хл'ін*, *на'йїдки*, *на'йїтки*, (заг.), *'мати шо 'йїсти*, *х'л'ін та й до х'л'їба* (заг.), *'папа* (дит.), *про'дукти*, *пру'дукти* (заг.), *сн'іданок*, *шн'іданок*, *'сн'ідати*, *'шн'ідати* (заг.), *о'б'ід* (заг.), *о'б'ідати*, *по'луднувати*, *пу'луднувати* (заг.), *п'ідвич'ірок* (заг.), *п'ідви'ч'іркувати*, *ви'чер'а*, *в'і'чер'а* (заг.), *ви'чер'іти*, *в'і'чер'іти* (заг.). З-поміж лексем виділяємо описові назви: *'мати шо 'йїсти*, *х'л'ін та й до х'л'їба*.

Слово *'папа* (дит.) утворене на основі звуконаслідування, вживається в досліджуваних говірках у двох значеннях: 1. 'будь-яка їжа', 2. 'хліб або будь-які інші хлібобулочні вироби', пор. у лемк. говірках *'папа* 'хліб, їжа' (Турчин, 2012, с. 228). Дитяча лексика в діалектному мовленні теж часто варіюється, тому такі одиниці залучаємо до розгляду.

Семема 'продукти харчування' закріплена у назвах: *йї'да*, *йїди*, *йїжа*, *на'йїтки*, *об'йїдки*, *об'йїтки*, *ни'дойїдки*, *ни'дойїтки*, *в'с'ак'і 'йїди* сходяться до іє. * *ed-* 'їсти' (ЕСУМ, II, с. 325). Похідні від цього кореня відомі українському мовному континууму: *йї'да*, *йїжа*, *йї'дені*, *йї'дунок* (Негрич, 2008, с. 75), *'йїда*, *'йїдало*, *йїдло* (Желехівський, I, 1885, с. 326; Паламарчук, 1958, с. 26; Корзонюк, 1987, с. 142), *на'йїдок* (Желехівський, II, 1886, с. 479), *'об'йїдка* 'огризок' (Желехівський, II, 1886, с. 540) та ін.

У говірках Стечеви і Стецівки лексема *йї'да* розширює семемну структуру за рахунок граматичного чинника: *йї'да* лексико-семантичний варіант 1 (одиничний іменник) 'те, що їдять', *йї'да* лексико-семантичний варіант 2 'приготовлені продукти харчування' має повну морфологічну парадигму. У гуцульських говірках за словом *їда* так само закріплено 2 лексико-семантичний варіант: 'їжа', 'страва' (Закревська, 1997, с. 87). Також вживається одиничне словосполучення *в'с'ак'і 'йїди*.

Фіксуємо спільнокореневі слова *йїст'ів'ний*, фон. варіант *йїск'ів'ний* зі зна-

ченням 'той, що придатний для споживання', *йї'дец*, *'добрий йї'дец* 'той, хто багато їсть'. *Гід Грицко – добрий йї'дец*. *Він можси з'їсти вилику мисегу пирогів*. Ці номенні можуть також вживатися із заперечною часткою **не** (**ни**). *Наприклад: Ми найшли багато пічіриц у лісі, али половина з них є ни їсківні*.

У досліджуваних говірках післявесільний обряд називають *в'ід'йїдини*, що втілює ідею споживання їжі. Рідше називають *в'ідг'ризини* (зруб.), назва утворена від дієслова (*відг'ризти* (перен. 'їсти'), тобто доїдають те, що залишилося після основного застілля.

У мовленні діалектоносіїв функціонує слово *хар'ч*, запозичене з араб. мови через посередництво тур. *harç* (ЕСУМ, VI, с. 160) та граматичний варіант *хар'ч'і*.

Покутські говірки репрезентують лексему *ст'рава* зі значенням 'приготовлені продукти харчування', що з таким самим значенням вживається у буковинських говірках. Назва *ст'рава* походить від *травити* – псл. *traviti* 'поїдати, знищувати, тратити', пов'язане з *trava*, похідне від **ter* 'терти' (ЕСУМ, V, с. 614), пор. також *страва* 'їжа' (Онишкевич, II, 1984, с. 257; Тимченко, II, 2002, с. 369).

Спільнокореневе слово *страв'ний* функціонує у значенні 'їстівний, добрий для вживання'. У словнику буковинських говірок зареєстровано слово *віст'равний* з лексико-семантичним варіантом 'ненажерливий', 'некономічний, жирний', рідк. 'вибагливий у їжі' (СБГ, 2005, с. 59), пор. *вист'равний* (Желехівський, I, 1885, с. 88).

Під впливом літературної мови побутують у розмовній мові аналітичні номінації *стиц'і'вска* 'кухн'а, *сн'е'тинська* 'кухн'а, де це слово набуває значення 'набір страв; характер харчування; меню'; *кухня* – запозичення з пол. мови (ЕСУМ, III, с. 165).

Лексико-семантичну групу 'назви на позначення прийому їжі у певний час доби' репрезентують переважно однослівні дієслівні слова: *сн'іданок*, фон. вар. *шн'іданок* (заг.), *'сн'ідати*, фон. вар. *'шн'ідати* (заг.), *о'б'ід* (заг.), *о'б'ідати* (заг.), *по'луднувати*, фон. вар. *пу'луднувати*, *попо'луднувати*, *попу'луднувати*, *п'ідпо'луднувати* (заг.), *п'ідви'ч'ірок* (заг.), *п'ідви'ч'іркувати*, *поп'ідви'ч'іркувати* (заг.), *ви'чер'а*, фон. вар. *в'і'чер'а*, *ви'чер'іти*,

фон. вар. *в'і'чер'іти* (заг.), *пирихо'птити* (заг.), *пирику'сити* (заг.).

Цю групу лексики виокремлюємо за диференційною ознакою 'час споживання': а) ранок – *сн'і'данок*, *шн'і'данок*, *сн'ідати*, *шн'ідати*, пор. *сні'данє*, *сні'даня* (Желехівський, II, 1886, с. 890); б) з 10:00 до 11:00 – *другий сн'і'данок*, *другий шн'і'данок*; в) середина дня – *о'б'ід*, *по'луднувати*, *пу'луднувати*, пор. *по'луднувати* 'обідати' (Шило, 2008, с. 213); г) з 16:00 до 17:00 – *п'ідви'ч'ірок*; д) вечір – *ви'чер'а*, *в'і'чер'а*, *ви'чер'іти*, *в'і'чер'іти*. Номінації *пири'кус*, *пирику'сити*, *пирихо'птити* вживаються як у першій, так і в другій половині дня, пор. *пеи'рекуска* (Ярошинська, 1958, с. 165). Назви *за'куска*, *хо'лодна за'куска*, *сту'дена за'куска* вживаються в будь-який час дня. Номен *о'б'ід* позначає ще й 'їжу, яку беруть на роботу або в дорогу'. Наприклад: *У мене на роботі всі бирут обід з дому*.

Слова *снідати* і *обід* етимологічно споріднені. Дієслівна назва *снідати*, яке походить від псл. *sъnědati*, *sъněsti* 'їсти', утворене з префікса *съп-* 'з' і дієслова *jěsti*, *jědati* 'їсти' (ЕСУМ, V, с. 335), зареєстроване у Словнику Є. Тимченка (Тимченко, II, 2002, с. 338).

Слово *о'б'ід*, пов'язане з дієсловом іє. **ed-* 'їсти', сприймалося зі значенням 'споживання їжі' безвідносно до пори дня. «Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.» фіксує слово *обѣдь* зі значенням 'полудень, обід' (ССМ, II, 1977, с. 73).

Лексико-семантична група 'назва предметної якості їжі' представлена лексемою *смак*. *Смак* – запозичення з пол. мови; п. *smak*, *smakovać* (ЕСУМ, V, с. 315), *смакъ*, *смаковане* 'вкус' (Тимченко, II, 2002, с. 334). Слово *смак* має словотвірний потенціал, формує похідні слова: *сма'колик*, *смако'та*, *смач'ний*, фон. вар. *смаи'ний*. Номени *'лакомка*, *'лак'ідки*,

фон. вар. *'лак'ідки* (мн.) вживаються у двох значеннях: 1. 'щось смачне', 2. 'десерт' – похідне утворення від прикметника *лакомий*.

Група назв за диференційною ознакою 'позитивна аксіологічна ознака їжі' включає мовні одиниці: прикметникові – *по'житний*, *по'живний* 'калорійний' та аналітичні назви – *'добрий хар'ч*, *'добр'і хар'ч'і*, *'добра ст'рава*, *доро'г'а ст'рава*, *смач'на ст'рава*, *смаи'на ст'рава*, *смач'на йі'да*, *смаи'на йі'да*, *по'живна йі'да*, *'жирна йі'да*, *мас'на йі'да*, *су'ха йі'да*.

Висновки. Зібраний матеріал становить частину культурної лексики, яка реалізує відомості про побутову культуру покутян. Шляхом лінгвістичного аналізу ми провели комплексне дослідження народної кулінарної термінології в динамічному аспекті. За лінгвальною природою родові назви на позначення їжі представлено двома групами: однослівні та аналітичні номінації. Кулінарну народну термінологію поділено за спільними диференційними ознаками. В українському мовному просторі продуктивність засвідчує іє. корінь **ed-* 'їсти': *йі'да*, *йіди*, *йі'жа*, *на'йідки*, *на'йітки*. У лексико-семантичній групі 'назви на позначення прийому їжі у певний час доби' клас дієслівних лексем більш продуктивний, ніж клас іменникових.

Проблематика, порушена у статті, знайде застосування у спецкурсах із лексикології, у курсах української діалектології та етнолінгвістики. Опрацьований матеріал стане частиною Словника покутських говірок.

Перспективи подальшої роботи полягають у зборі нових лексичних одиниць та словниковому опрацюванні покутських діалектів. Проаналізований матеріал відкриває перспективи для нових наукових досліджень, присвячених проблемам граматичного діалектно-літературного та міжмовного контактування, відмінностям між ними.

ЛІТЕРАТУРА

- Борис Л. М.** Динаміка тематичної групи лексики їжі та напоїв у буковинських говірках : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Чернівці, 2015, 330 с.
- Воропай О.** Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1993. 592 с.
- Гонтар Т. О.** Народне харчування українців Карпат. Київ : Наук. думка, 1979. 138 с.
- Гоца Е. Д.** Назви їжі й кухонного начиння в українських карпатських говорах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Ужгород, 2001. 20 с.
- Гуйванюк Н. В.** Слово – Речення – Текст : вибрані праці. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2009. 664 с.
- Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. Львів, 1997. 232 с.

- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови. У 7 т. / ред. О.С. Мельничук та ін. Київ : Наук. думка, 1982. 1982–2013.
- Желехівський Є., Недільський С.** Малоруско-німецький словар. У 2-х т. Львів, 1885–1886.
- Загнітко Н. Г.** Назви їжі, напоїв у східностепових говірках Донеччини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Донецьк, 2011. 20 с.
- Корзонюк М. М.** Матеріали до словника західноволинських говірок. *Українська діалектна лексика* : зб. наук. пр. / ред. І.Г. Матвіяс та ін. Київ : Наук. думка, 1987. С. 62–268.
- Маркевич Н.** Обычай, поверья, кухня и напитки малороссіян. Киев : в Тип. И. и А. Давиденко, 1860. 171 с.
- Матвіяс І. Г.** Українська мова і її говори / відп. ред. П.Ю. Гриценко. АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ : Наукова думка, 1990. 168 с.
- Негріч М.** Скарби гуцульського говору: Березови. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 224 с.
- Онишкевич М. Й.** Словник бойківських говірок. У 2-х ч. Київ : Наукова думка, 1984.
- Паламарчук Л. С.** Словник специфічної лексики говірки с. Мусіївки Вчорайшенського р-ну Житомирської обл. *Лексикографічний бюлетень*. Київ : АН УРСР, 1958. Вип. 6. С. 22–35.
- Савчук М.** З кулінарного минулого Коломиїщини: краєзнавчий нарис. Брошнів : Таля, 2010. 56 с.
- Словник буковинських говірок / заг. ред. Н.В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2005. 688 с.
- ССМ – Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. У 2 т. / ред. Л.Л. Гумецька, І.М. Керницький. Київ : Наук. думка, 1977.
- Тимченко Є.** Матеріали до словника писемної та книжної української мови XV–XVIII ст. У 2-х кн. / відп. ред. В.В. Німчук; передм. В.В. Німчук. Київ, 2002.
- Турчин Є. Д.** Назви їжі на Східному Поліссі. Львів : Українська академія друкарства, 2012. 347 с.
- Шило Г.** Наддністрянський регіональний словник. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 288 с.
- Ярошинська Є.** Вибрані твори / упоряд. А.П. Коржупової. Київ : Худ. літ., 1958. 426 с.

REFERENCES

- Borys, L. M.** (2015). *Dynamika tematychnoi hrupy leksyky yizhi ta napoiv u bukovynskykh hovirkakh [Dynamics of the thematic group of food and beverage vocabulary in Bukovynian dialects]* (Dissertation of the Candidate of philological Sciences). Chernivtsi [in Ukrainian].
- Voropai, O.** (1993). *Zvychai nashoho narodu: etnografichniy narys [Customs of our people: ethnographic essay]*. Kyiv: Oberig [in Ukrainian].
- Hontar, T. O.** (1979). *Narodne harchuvannia ukraintsviv Karpat [Folk food of Ukrainians in the Carpathians]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Gotsa, E. D.** (2001). *Nazvy yizhi u kukhonnoho nachynnii v ukrainskykh karpatskykh hovorakh [Names of food and kitchen utensils in Ukrainian Carpathian dialects]*. (Extended abstract of Doctors thesis). Uzhgorod [in Ukrainian].
- Huivaniuk, N. V.** (2009). *Slovo – Rechennia – Tekst: vybrani pratsi [Word – Sentence – Text: selected works]*. Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet [in Ukrainian].
- Zakrevska, Ya.** (1997). *Hutsulski hovirky. Korotkyi slovnyk [Hutsul dialects. Short dictionary]*. Lviv [in Ukrainian].
- Melnychuk, O. S.** (Ed) (1982–2013). *Etymolohichniy slovnyk ukrainskoi movy [Etymological dictionary of the Ukrainian language]*. (Vols. 1–7; Vol 2; Vol 3; Vol 4; Vol 5), (pp. 325; 165; 160; 315; 335; 614) Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Zhelekhivskiy, Ye. & Nedil'skiy, S.** (1885–1886). *Malorusko-nimetskyi slovar [Malorussian-German dictionary]*. (Vols. 1–2; Vol 1; Vol 2), (pp. 326; 479; 890). Lviv [in Ukrainian].
- Zahnitko, N. H.** (2011). *Nazvy yizhi, napoiv u skhidnostepovykh hovirkakh Donechchyny [Names of food and drinks in the Eastern steppe dialects of Donetsk region]*. (Extended abstract of Doctors thesis). Donetsk [in Ukrainian].
- Korzoniuk, M. M.** (1987). *Materialy do slovnyka zakhidnovolynskykh hovirok [Materials for the dictionary of Western Volyn dialects]*. In I.G. Matvias at al. (Eds.). *Ukrainska dialektna leksyka: zbirnyk naukovykh prats – Ukrainian dialect vocabulary*, (pp. 62–268). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Markevich, N.** (1860). *Obychai, povieria, kuhnia i napitki malorossiian [Customs, beliefs, cuisine and drinks of Little Russians]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Matviias, I. H.** (1990). *Ukrainska mova i yii hovory [Ukrainian language and its dialects]*. In P.Yu. Gritsenko. *AN URSR, In-t movoznavstva im. O.O. Potebni*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

- Nehrych, M.** (2008). *Skarby hutsulskoho hovoru: Berezovy* [Treasures of Hutsul speech: Birches]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Onyshkevych, M. Y.** (1984). *Slovnyk boikivskykh hovirok* [Dictionary of Boyko dialects]. (Parts 1–2; Part 2), (p. 257). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Palamarchuk, L. S.** (1958). Slovnyk spetsyficnoi leksyky hovirky s. Musiivky Vchoraishenskoho r-nu Zhytomyrskoi obl. [Dictionary of specific vocabulary of the dialect p. Musiivka, Vchorayshenskyi district, Zhytomyr region]. *Leksykohrafichnyi biuleten – Lexicographic bulletin* (Issue 6), (pp. 22–35). Kyiv: AN URSSR [in Ukrainian].
- Savchuk, M.** (2010). *Z kulinarneho mynuloho Kolomyishchyny: kraieznavchyi narys* [From the culinary past of Kolomyia: local lore essay]. Broshniv: Talya [in Ukrainian].
- Huivaniuk, N. V.** (2005). *Slovnyk bukovynskykh hovirok* [Dictionary of Bukovinian dialects]. Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian].
- Humetska, L. L. & Kernytskyi, I. M.** (1977). *Slovnyk staroukrainskoi movy XIV–XV st.* [Dictionary of the Old Ukrainian language of the XIV–XV centuries]. (Vols. 1–2; Vol. 2), (p. 73). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Tymchenko, Ye.** (2002). *Materialy do slovnyka pysemnoi ta knyzhnoi ukrainskoi movy XV–XVIII st.* [Materials for the dictionary of written and book Ukrainian language of the XV–XVIII centuries]. (Books 1–2; Book 2), (pp. 338; 369). V.V. Nimchuk (Resp. ed.); V.V. Nimchuk (Foreword). Kyiv [in Ukrainian].
- Turchyn, Ye. D.** (2012). *Nazvy yizhi na Skhidnomu Polissi* [Names of food in Eastern Polissya]. Lviv: Ukrainska akademiia druzarstva [in Ukrainian].
- Shylo, H.** (2008). *Naddnistrianskyi rehionalnyi slovnyk* [Transnistrian Regional Dictionary]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Yaroshynska, Ye.** (1958). *Vybrani tvory* [Selected works]. Kyiv: Khudozhnia literatura [in Ukrainian].